

Впровадження модульної системи навчання в ПТУ

Н. В. БАТРАЧЕНКО,
директор ПТУ №12 м. Харкова

ПТУ №12 — один з найстаріших закладів у системі профтехосвіти Харківщини. Засноване у роки Великої Вітчизняної війни для виготовлення продукції на допомогу фронту, училище повністю виконало покладені тоді на нього завдання. Пройшов час, і нині училище живе повноцінним життям, готуючи фахівців для підприємств легкої промисловості Харкова.

В училищі ведеться підготовка за спеціальностями швачка, кравець, закрійник, перукар. Вони надають населенню комплекс послуг, який дає змогу не тільки модно одягатися, а й мати привабливий вигляд.

Незважаючи на кризові явища в економіці України, ПТУ №12 продовжує виконувати своє головне призначення — підготовку кваліфікованих робітників.

За роки існування училища робітничу професію «Швачка» здобули близько 30 тис. молодих людей, які працюють на різних підприємствах міста, області, країни. Насамперед, це швейні підприємства Харкова: швейна фабрика ім. Тинякова, Акціонерне товариство виробничо-торговельна фірма «Еліта» та Спільне українсько-канадське підприємство «Дитячий одяг». Найкращі з випускників отримали високу професійну оцінку, бо їм притаманне прагнення до удосконалення своєї майстерності. Використовуючи базові знання, одержані в училищі, випускники мали можливість продовжити свою освіту в технікумах, інститутах. Нині вони обіймають на виробництвах керівні посади різного рівня.

Для підготовки робітників високої кваліфікації в училищі діють 14 навчальних кабінетів, 15 майстерень різного профілю. Безпосередньо на базі училища учні мають змогу вивчити прогресивні технології, набути навичок практичного виконання робіт певної складності, сформувані професійні уміння.

Реалізуючи на практиці покладені на училище завдання з підготовки робітників високої кваліфікації, спираючись на новітні досягнення педагогіки, психології та методики, педагогічний колектив приділяє велику увагу організації сучасних, найефективніших, раціональних методів та засобів навчання.

Сьогодні профтехівці уважно ставляться до новаторської, експериментальної, науково-дослідної роботи, яка пов'язана із входженням професійної системи у ринкові відносини. Перехід до ринкової економіки принципово змінює підходи до підготовки робітничих кадрів.

Нові соціально-економічні умови — комп'ютеризація виробництва, зменшення кількості робочих місць, впровадження нового сучасного устаткування та зміни в організації праці — висувають підвищені вимоги до підготовки кваліфікованих спеціалістів.

Сучасна швачка має якісно працювати на новітніх високопродуктивних швейних машинах з програмним керуванням, застосовуючи нові технології та бути конкурентоспроможною на ринку праці.

Робітники та роботодавці мають вміти швидко адаптуватися до змін, що відбуваються, і постійно підвищувати свою кваліфікацію, брати конструктивну участь у виробничому процесі підприємства,

усвідомлювати власну відповідальність та роль у досягненні очікуваних результатів.

Професійна підготовка такого робітника вимагає нових підходів до організації навчання. Впровадження гнучких програм професійного навчання вносить значні зміни у систему професійно-технічного навчання. Запорукою успіху, на наш погляд, є оволодіння методикою та досвідом управління навчальним процесом за модульною технологією.

Відродивши свою незалежність в 1991 р., Україна відмінила планову економіку. З відсутністю планової зайнятості почав формуватися ринок праці, настало безробіття.

Нині кількість зареєстрованих безробітних становить 4,81% економічно активного населення. Для наших умов це досить високий рівень безробіття. Протягом останніх десяти років він посилювався через складні соціально-економічні проблеми, обмежені фінансові можливості та ін. Тому забезпечення повної зайнятості населення та стабільного економічного зростання — першочергові завдання, які наше суспільство має вирішити на початку XXI століття.

Зміни, що відбуваються у технологіях, на фінансовому ринку, виникнення так званого інформаційного суспільства, глобальних ринків товарів та послуг, міжнародна конкуренція, нові форми організації бізнесу та менеджменту — найзначніші з тих, які впливають на світ праці та трансформують його.

Системи освіти та навчання мають зробити значний внесок у підготовку нового покоління робітничої сили. Традиційні системи професійного навчання та підготовки все більше втрачають свою актуальність. Зазначені вище проблеми змусили нас інтенсивно вишукувати нові підходи до підготовки робітничої сили та перепідготовки безробітних і форми навчання. В цих умовах ефективний вплив на ситуацію зайнятості на ринку праці можливий тільки внаслідок гнучкої державної політики.

Існуюча потужна та ефективна система професійної підготовки молодих робітників через відсутність достатньої гнучкості та мобільності виявилася не зовсім пристосованою для перепідготовки дорослого незайнятого населення. Тому за умов різноманітності видів професійної підготовки кадрів виникла проблема розробки нових підходів до навчання безробітних та незайнятого населення.

Ми дійшли висновку, що практично вирішувати ці завдання дає змогу модульне навчання.

Поділюся досвідом роботи з 1997 р., коли наше училище стало базовим навчальним закладом розвитку системи модульної професійної підготовки.

Наказом Міністерства праці і соціальної політики та Міністерством освіти та науки України №63/301 від 12.08.97 р. «Про впровадження системи модульного професійного навчання» перед нами було поставлено завдання розробити та впровадити модульний навчальний матеріал для професії «Швачка».

За короткий термін, одним з перших в Україні, в лютому 1998 р., училище завершило розробку

пакету, що складається з 18 модульних блоків та 96 навчальних елементів. У 2000 р. видано підручник. Цю програму апробовано у швейних навчальних закладах Києва, Дніпропетровська та Славутича.

Це велика копійка праці, що вимагає великих зусиль, багато часу та значних матеріальних витрат. У міру розробки постійно впроваджували модульну документацію у навчальний процес училища. Структура уроку залишилася традиційною. У процесі апробації переконалися, що впровадження модульної методики навчання дає змогу розв'язати різні проблеми, які стоять перед нами, з підготовки та перепідготовки безробітних.

Про сам процес розробки розповідати не буду. Для цього необхідно багато часу.

Кого це цікавитиме, приїздить до нас.

У Харкові 2 жовтня 2001 р. проходила друга міжнародна науково-практична конференція, під час проведення якої на нашій базі побували представники з 20 іноземних держав. Ми показали впровадження модульної системи у комплексі. Це навчання за модульною системою: груп безробітних; закрійників; курсове навчання; навчання групи за традиційною формою; навчання дітей-інвалідів. Так відбувся обмін досвідом із зарубіжними колегами.

Головне — підготовка кадрів-розробників. Очолити цю роботу як керівник, разом з талановитими майстрами виробничого навчання, навчалась на семінарах у Києві.

Всі отримали міжнародні сертифікати.

Зупинюся на впровадженні модульної системи навчання та її ефективності для перепідготовки безробітних.

З обласним центром зайнятості ми працюємо з 1993 р. За цей час пройшли перепідготовку 2605 безробітних. Навіть за модульною системою уже підготовлено і випущено 6 груп безробітних, що дає можливість проаналізувати ефективність її впровадження.

В основу концепції модульної системи професійного навчання покладено модулі трудових навичок. Впровадження системи модулів трудових навичок підвищує ефективність професійної підготовки завдяки втіленню спеціально спланованих і розроблених навчальних елементів та інструктивних матеріалів, які орієнтовані на слухачів і дають їм можливість самостійно навчатися.

Особливість модульної системи професійного навчання — принципово новий підхід до його організації.

Якщо в традиційній системі зміст навчального матеріалу поділяється на предмети, розділи, теми, що диктуються логікою навчального процесу, і теорія досить чітко відокремлена від практики, в модульній системі своєрідними дозаторами навчального матеріалу виступають конкретні трудові навички, якими має опанувати слухач, набуваючи професію.

Їх складність та значення визначають особливістю комплектування матеріалу в навчальному елементі — спеціально розробленому дидактичному матеріалі, спрямованому на засвоєння конкретних трудових навичок. До того ж, теоретичні

Продовження на стор. 10 ►

SIMAC

7—10 травня 2002 р. у місті Болонья (Італія) пройдётиме Міжнародний салон устаткування для шкіряного, взуттєвого та швейно-шкіргалантерейного виробництва — SIMAC.

Цей салон — найважливіший захід у даному секторі та подає усі його компоненти — новітні технології й устаткування для взуттєвої та шкіргалантерейної промисловості, а також готову продукцію, аксесуари і компоненти, дизайн та моделювання.

Італія є лідером у даному секторі: понад 50% всього устаткування, що випускається у світі для виробництва взуття та шкіргалантерейних виробів, виготовляється в Італії.

Організатор салону — Асоціація італійських виробників машин та обладнання для виготовлення шкіргалантереї, взуття та шкіри (ASSOMAC).

Серджіо ДЖАРДІНА,
директор Відділу розвитку
торговельного обміну (І.Ч.Е.)
Посольства Італії в Україні

SECRETARIAT
Simac
Via Matteotti, 4/A
I-27029 VIGEVANO (PV)
Tel. +39.0381.78883
Fax. +39.0381.88602
E-mail: exhibition@assomac.it
Internet: <http://www.assomac.it>

01004, Україна, Київ,
вул.Шовковична, 42-44, 9 поверх
Тел. 380-44 4903930, 4903931
380-44 4903932, 4903933
Факс: 380-44 4903937
e-mail: kiev.kiev@ice.it
<http://www.ice.kiev.ua>

ПРОБЛЕМИ ПРОФСПІАКИ

◀ Початок на стор. 9

знання органічно входять у навчальний процес і подаються тільки в обсязі, необхідному для засвоєння трудових навичок, які є основою професійної діяльності.

Професійне навчання за модульною системою здійснюють за індивідуальними програмами у темпі, доступному кожному слухачу.

Така організація навчального процесу дає можливість забезпечити безперервний спосіб формування груп слухачів та їх випуск залежно від часу, необхідного для засвоєння модуля трудових навичок для професії «Швачка».

Аналізуючи навчання 6 груп безробітних, які набували знання за модульною системою, можна зробити висновок, що усі вони навчалися у власному темпі, засвоїли професію за різний час, проте раніше запланованого, що дає значний економічний ефект державі.

Як приклад, наведу деякі дані з аналізу навчання останньої групи з 12 осіб. Під час навчання за модульними блоками, на вивчення яких за програмою відведено 520 год, отримано такий результат: 4 слухача вивчили модульні блоки за 380 год; 3 — за 440 год; 2 — за 450 год.

У мірі засвоєння модульних блоків, надаємо слухачам робочі місця у створеному нами потоці (у вигляді мініпідприємства). Термін для закріплення навичок — 120 год. У проходженні

такої практики слухачі дуже зацікавлені, адже їм, набувши професійні навички, досить легко працевлаштуватися. Та й на підприємства легко промисловості беруть на роботу тільки тих швачок, які закріпили свої навички, працюючи у потоці.

Аналіз також показав, що в основному під час комплектування груп вік та освіта значення не мають. А ось любов до професії відіграє дуже значну роль. Трапляються й випадкові слухачі, і цей чинник необхідно враховувати під час комплектування груп.

Усім слухачам, за їх словами, подобається навчатися за модульною системою.

Особливо велику допомогу модульна система навчання надає у підготовці дітей-інвалідів. В училищі за модульною системою навчаються 154 інваліди. Для них така форма навчання не має аналогів. Інваліди з недугою глухоти, вмiючи читати, можуть досить легко навчатися за модульною системою.

В 2000 р. ми розробили для підвищення кваліфікації пакет, який складається з 32 навчальних елементів і теж був апробований. Тепер працюємо над пакетом для професії «Швачка головних уборів».

Досвід нашої роботи свідчить, що модульне навчання дає змогу слухачам відчувати швидкий прогрес — закінчивши черговий етап навчання, вони роблять значний крок уперед, набуваючи конкретних навичок. Цей вид підготовки враховує нахили особистості та спрямований на розвиток її особливостей.

Модульний підхід високо оцінюють викладачі, оскільки за такої технології навчання інструктори можуть зосередитися на індивідуальній роботі з кожним слухачем.

Роботодавці також добре відгукуються про таку форму навчання, бо кваліфікація спеціалістів, що проходять підготовку за модульною системою, найбільше відповідає їх вимогам.

Модульна система навчання засвідчила свою ефективність, як під час перепідготовки безробітних, так і у разі традиційної підготовки в ПТУ кваліфікованих робітників.

Навчання за модульною методикою дає можливість підвищити якість навчання, значно скоротити термін підготовки, зменшити витрати на навчання, що дуже важливо для держави.

Модульне навчання не потребує стандартного наповнення групи: приймати на навчання можна у міру звільнення робочих місць, а випуск слухачів може відбуватися у міру індивідуального оволодіння професією.

Впровадження модульної системи навчання передбачає об'єднання функцій викладача і майстра, формувати модель педагогічного працівника, яку належить створити загальними зусиллями.

На наш погляд, усе вищезазначене переконує в тому, що застосування модульної системи дасть змогу, особливо у найближчій перспективі, під час прискорення технологічних та структурних змін в економіці гнучкіше реагувати на потреби підприємств у кваліфікованих кадрах.